Дәрбәнд

ДОСТЛУГ. ГАРДАШЛЫГ. БИРЛИК

100 1921·2021 ДАССР

Тәсисчиләр: ДАҒЫСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫН МӘТБУАТ ВӘ ИНФОРМАСИЈА НАЗИРЛИЈИ

12+

№ 33 (98329) 1920-чи илдән чыхыр 13 август 2021-чи ил, ҹүмә.

Гијмәти 2 рубл.

ӘМӘК НАЗИРЛИЈИНДӘ

100-дән чох вәтәндаша әлавә пешә тәгдим едиләҹәк

Вәтәндашларын мүәјјән категоријаларынын тәһсил вә әлавә пешә тәһсили мәгсәди илә Дағыстан Әмәк Назирлији 2021-ҹи илдән етибарән «Мәшғуллуғун Тәшвиги» федерал лајиһәси чәрчивәсиндә 2021-ҹи илдән етибарән «Демографија» милли лајиһәси бир сыра тәдбирләр кечирир.

Әлавә пешә тәһсили иш ахтаранлар вә мәшғуллуг хидмәтинә мүраҹиәт етмиш вәтәндашлар, о ҹүмләдән ишсиз вәтәндашлар, 50 јашдан јухары шәхсләр, пенсија јашына чатмыш шәхсләр, валидејн мәзунијјәтиндә олан гадынлар, мәктәбәгәдәр јашда ушағы олан гадынлар тәрәфиндән әлдә едилә биләр вә әмәк мүнасибәтләри вә ишә давам етмәк үчүн мәшғуллуг хидмәтләринә мүраҹиәт едәнләр.

2021-ҹи илдә Дағыстан Республикасы сакинләринин милли демографија лајиһәси чәрчивәсиндә тәһсил алан тәләбәләрин сајы 1196 нәфәр олаҹаг ки, онлардан 897-си кәләҹәкдә ишлә тәмин олунмалыдыр.

Тәһсил просесини тәмин етмәк үчүн Дағыстан Республикасы Әмәк Назирлији бу или апрел-мај ајларында Русија Федерасијасы Президенти јанында Русија Халг Тәсәррүфаты вә Дөвләт Идарәчилик Академијасы, Томск Милли Тәдгигат Университети вә Пешәкар Баҹарыгларын Инкишафы Акентлији илә мүгавиләләр имзалады.

Имзаланмыш мүгавиләләр чәрчивәсиндә вәтәндашлар әмәк базарында ән чох тәләб олунан пешәләр үзрә пулсуз тәлим кечмәк вә ишә гајытмаг имканы әлдә едәҹәкләр.

Тәһсил програмларынын мүддәти ики һәфтәдән үч аја гәдәр олаҹаг. Тәлимин тәшкили там заманлы, әјани, әјани-гијаби тәһсил формаларында һәјата кечирилә биләр, курс (груп) вә ја фәрди дәрсләр тәгдим олуна биләр. Тәһсил прграмларынын һәјата кечирилмәси електрон тәһсил

вә дистант тәһсил технолокијаларындан истифадә етмәклә мүмкүндүр. Хатырладаг ки, Русија Федерасијасынын Әмәк Назирлији илә Дағыстан Республикасы Һөкүмәти арасында бағланмыш мүгавиләнин шәртләринә әсасән, бу категоријалар үзрә тәлим кечмиш вәтәндашларын ән азы 75 фаизи ишлә тәмин олунаҹаг. Бу дәфә мәшғуллуг хидмәтинин әмәкдашлары тәлим кечмәк истәјән вәтәндашларын мүәјјән категоријаларыны изләмәк үчүн фәал шәкилдә чалышырлар, тәһсил хидмәтләри базарынын тәһлили апарылыр, ән чох тәләб олунан вә приоритет пешәләрин сијаһысынын мүәјјән едилмәси вә формалашдырылмасы ишләри давам етдирилир. Мүвафиг категоријалардан олан вәтәндашлар арасында ујғун бир пешә тәһсил програмы вә әлавә пешә тәһсил сечмәк мәгсәди илә пешә рәһбәрлији үзәриндә иш апарылыр.

СӘҺИЈЈӘ

27 машынын ачары тәһвил верилди

Августун 11-дә Дағыстан Республикасынын башчысы вәзифәсини мүвәггәти иҹра едән Серкеј Меликов, јени хүсуси нәглијјат васитәләринин ачарларыны рәсми олараг шөбәләрә вә сәһијјә тәшкилатларына тәһвил верди. Јени нәглијјат «Дағыстан Республикасында илкин тибби јардымын модемләшдирилмәси» дөвләт програмы чәрчивәсиндә бөлкәјә дахил олуб. Үмумиликдә 27 хүсуси машынын ачары тәһвил верилди.

«Дагыстан» РИА

БУ НӨМРӘДӘ

Ишкүзар сәфәрин нәтиҹәләри *«Дағыстан» РИА* **сәһ.2**

«Достлуг мајаклары **сәһ 2**

Үрәкләр гururла долур! *Гәдирбәј Өмәров* **сәһ.3**

Доктор Атдујевлә сәмими сөһбәт *Г.Өмәров* **сәһ.6**

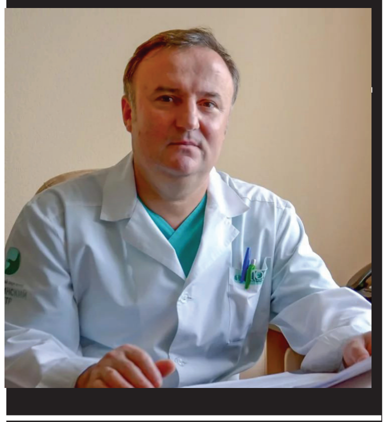

Шәфалы әлләр *М. Сејидов* **сәһ.7**

Јуноармејсләр Дағыстана кәлдиләр **сәһ.8**

Максим Решетников Дағыстана ишкүзар сәфәринин нәтиҹәләриндән данышыб

Игтисади инкишаф назири Максим Решетниковун Шимали Гафгаз бөлҝәләринә сәфәриндән сонра федерал КИВ журналистләри илә брифинги.

Суал: Јелена Кудрјавтсева: СИТА.- Максим Ҝеннадјевич, бу јахынларда Шимали Гафгаз федерал даирәсинә сәфәрдән гајытмысыныз вә бурада Һөкумәт Сәдринин ҝөстәришләринин иҹрасыны изләдиниз. Зәһмәт олмаса, нәтиҹәләр һаггында бизә мәлумат верин.

М.Решетников: Һәгигәтән дә, Ставропол дијарына, Дағыстан Республикасына вә Кабардино- Балкаријаја бир сәфәримиз олду. Александр Валентинович Новакын рәһбәрлији алтында Ставрополда бир нечә ҝөрүш кечирилди.

О, Шимали Гафгаза нәзарәт едән Һөкумәт Сәдринин мүавинләри арасындан куратор тәјин едилди. Һөкумәт Сәдринин сәдрлији илә Шимали Гафгаз комиссијасынын вердији тапшырыгларын иҹрасыны изләмәк вә мүзакирә етмәк вәзифәси иди. Илк нөвбәдә игтисадијјат, Шимали Гафгаз бөлҝәләринин игтисади инкишаф моделләри илә бағлы мәсәләләри мүзакирә етмишләр. Һөкумәт Сәдринин адындан ҝәләҹәји прогнозлашдырмаг, 2030-ҹу илә бөлҝә игтисадијјатларынын вәзијјәтини тәһлил етмәк үчүн бир јарышма, бир методолоҝија һазырладыг. Хүсусилә, әмәк базары илә бағлы мәсәләләр диггәт мәркәзиндәдир. Бу хүсусилә Шимали Гафгаз үчүн актуал мәсәләдир. Бөлҝә бөјүјүр, бир чох ҝәнҹ әмәк базарына ҝирир вә ҝәнҹләрин һарада ишләјәҹәјини, иш јерләри јарада биләҹәјимизи, јаратдығымыз иш јерләринин кифајәт гәдәр олуб-олмадығыны арашдырмаг вә тәһлил етмәк ваҹибдир.

Һазырки ҝүнә гәдәр Шимали Гафгаз республикаларынын бизә тәгдим етдији планларда 2030-ҹу илә кими 140 миндән чох иш јеринин јарадылмасы нәзәрдә тутулур. Бир тәрәфдән бунлар чох амбисијалы вә јахшы планлардыр. Диҝәр тәрәфдән, бүтүн еһтијаҹы оланлары ишлә тәмин етмәк вә Шимали Гафгазда јүксәк олан ишсизлији азалтмаг үчүн бу кифајәт дејил. Максим Решетниковун брифинги. Бу сәбәбдән һәр бир бөлҝәдәки бүтүн имканлардан истифадә едилиб- едилмәдијини әтрафлы арашдырдыг. Бунун үчүн туризмин инкишафыны, курортларын, хүсусән хизәк курортларынын инкишафы

илә нә баш вердијини тәһлил етмәк лазымдыр. Дағыстан үчүн-Хәзәр дәнизинин вә Хәзәрәтрафы зоналарын инкишафы.

Һәмчинин бу, спа мүалиҹәсинин инкишафы илә әлагәдардыр. Бу илк нөвбәдә Ставропол дијарыдыр. Анҹаг јалныз бу дејил. Бундан әлавә, аграр сәнаје комплекси илә бағлы мәсәләләр дә арашдырылды: аграр сәнаје комплекси, кәнд тәсәррүфаты неҹә инкишаф едир, емал нә гәдәр интенсив инкишаф едир? Инди Шимали Гафгазда бағчылыгла бағлы бөјүк програмлар һәјата кечирилир. Үзүмчүлүјү дәстәкләмәк үчүн ајры- ајры һәлләр, гојунчулуғун инкишафы вә мелиорасија илә бағлы суаллар да вар. Бүтүн бу суаллар топланыр вә тәһлил едилир. Һәр бир игтисади моделә сәнаје истеһсалы, әлбәттә ки, тәһсил вә бир чох башга саһәләр дә дахилдир. Иш јерләринин гануниләшдирилмәсинә хүсуси диггәт јетирдик, чүнки һәтта бөлҝәләрин өзләринин һесабламаларына ҝөрә бир милјондан чох ишчи јери ҝөлҝәдә галыб. Јәни реал мәшғуллуг рәсми мәшғуллугдан даһа јүксәкдир. Бир тәрәфдән, бу јахшыдыр, чүнки инсанлара иш верир. Диҝәр тәрәфдән, бу иш јерләри әмәк ганунвериҹилији илә горунмур, онлардан верҝи өдәнилмир. Бүтүн бу суаллар зәнҹирини арашдырдыг. Әлбәттә ки, лазым олан конкрет һәлләрин ортаја чыхмасы ваҹиб иди. Конкрет гәрар диҝәр мәсәләләрлә јанашы, инвестисија сијасәтимизи вә Шимали Гафгаза сәрмајәләри дәстәкләмәк үчүн аләтләримизи дәјишдирмәји дә әһатә едәҹәк. Биз белә тәклифләр һазырламышыг. Һөкумәт Сәдринин ҝөстәриши илә бунлары бөлҝәләрлә мүзакирә етдик.

Үмид едирәм ки, јахын ҝәләҹәкдә тәгдим вә тәсдиг олунаҹаг. Бу дәјишикликләрин әсас маһијјәти тәбии ки, өзәл инвестисијаларын даһа чох ҹәлб едилмәсидир. Белә олду ки, әсас мүһәррик тиҹарәт мүәссисәләринә бирбаша дахил олмагла, бүдҹә инвестисијалары иди. Биз бунун мүәјјән нәтиҹә вердијини ҝөрүрүк. Анҹаг бунунла јанашы, сәрмајә гојмағы өһдәсинә ҝөтүрән инсанлар вә ширкәтләр тәрәфиндән бу өһдәликләр һеч дә һәмишә јеринә јетирилмәмишдир. Јәни бүдҹә сәрмајә гојду, амма өзәл инвесторлар һәмишә олмады. Бу сәбәбдән банклары вә кредит тәшкилатларынын рискләри тәһлил етмәләри үчүн бу просесә даһа фәал ҹәлб едәҹәјимизи дүшүнүрүк. Әлбәттә ки, мәнзил-коммунал тәсәррүфаты мөвзусуну да әтрафлы мүзакирә етдик. Бу, өдәниш етмәмәк мәсәләсидир- билирсиниз ки, бу проблем Гафгазда даһа кәскин характер дашыјыр.

Бу да бүтөв бир сәнајенин инкишафына, енержи тәҹһизатына гојулан инвестисијалара мане олур. Гафгазда електрик енержисинин кәсилмәси проблемләри системлидир. Вә бу, үмумијјәтлә гејри-сабит малијјә вә игтисади моделлә әлагәдардыр- ширкәтләрин планлы тәмир үчүн лазыми мәбләғин олмамасы вә с. бу проблем комплекс характер дашыјыр- јалныз електрик дејил, һәм дә су вә канализасија проблемидир. Мүвафиг олараг, орада да стандартлар ашағыдыр вә инсанлар һагг өдәмирләр. Бүтүн бунлар даһа сонра зәнҹир васитәсилә өтүрүлүр вә буна ујғун олараг коммунал ширкәтләр електрик енержиси үчүн пул өдәмирләр. Белә бир ујғун проблем. Проблемләрин дә мүәјјән бир тарихи вар. Дәфәләрлә гәрарла мүраҹиәт едәнләр вар.

Инди бир тәлимат вар- һәр бир бөлҝә үчүн бир програм һазырланыр. Чох борҹлу олан бөлҝәләри нәзәрдә тутурам. Борҹу олмајан бөлҝәләр дә вар. Бир сыра бөлҝәләр бу проблемин өһдәсиндән ҝәлибләр, амма һамысы јох. Белә бир проблемин олдуғу бүтүн бөлҝәләр үчүн әтрафлы програмлар һазырлајырыг: нә вахт, неҹә едиләҹәк. Иншаат назирлији, федерал антиинһсар хидмәти, енерҝетика назирлији илә бирликдә бунун үзәриндә ишләјирик вә бу иш сентјабрын әввәлиндә баша чатдырылмалы вә Һөкумәтә тәгдим етмәлидир. Бу суаллар блоку- конкрет објектләр,курортларын инкишафы, онларын енержи тәҹһизаты илә бағлы иш проблемләри мүзакирә едилди. Курортларын инкишафы үчүн инфраструктуру гаршымыздакы онилликләр үчүн ирәли апарырыг. «Архыз» кими курортларын фәалијјәт ҝөстәрдији - мәсәлән артыг турист ахынынын олдуғу јерләрдә, бу курортларын һәртәрәфли инкишафына һазыр олан өзәл инвесторлар тәрәфиндән - тиҹарәт дашынмаз әмлакы вә хизәк дә дахил олмагла, инфраструктур гурмаға бөјүк мараг вар. Лифтләр. Инди дә бу мәсәләни мүзакирә едирик. Һөкумәт Сәдринин вердији тапшырыгларын һазырланмасы үчүн конкрет схемләрин, тәклифләрин ишләнмәсини тамамлајырыг. Бир даһа гејд етмәк истәрдим ки, Гафгазда бир тәрәфдән мүәјјән, бир тәрәфдән дә конкрет проблемләр вар- мәсәлән, мәнзил-коммунал тәсәррүфаты. Ејни заманда, бу бөлҝә игтисади артым потенсиалына малик, бөлҝә дә ән бөјүк бир бөлҝәдир. Она ҝөрә дә бунунла әтрафлы мәшғул олуруг.

Материалы чапа һазырлады: А.Ағакишијева

«Достлуг мајаклары»

Августун 6-да «Достлуг мајаклары. Гафгаз ҝүлләләри. Русија јахынлашдырыр-2021» Ставрополда, Минералныје воды шәһәриндәки «Экспоцентр»дә ҝөнүлүлүк лајиһәсинин тәнтәнәли ачылышы олмушдур.

Тәдбирдә Дағыстан Республикасы рәһбәрлији адындан милли сијасәт вә дини ишләр назири Енрик Мүслимов иштирак етмишдир.

Бу ил Русијанын мүхтәлиф бөлҝәләриндән вә јахын хариҹи өлкәләрдән 60 ҝөнүллү лајиһәдә иштирак едәҹәк.

Ачылышда ҝөнүллүләр, Ставропол дијары, Дағыстан Республикасы, һөкумәт үзвләри, журналистләр, «Достлуг мајаклары» лајиһәсинин мүәллифи Руслан Гусаров вә ҝөнүллүләр групларынын лидерләри, Русија Президентинин Шимали Гафгаз Федерал Даирәсиндәки сәлаһијјәтли нүмајәндәси дә иштирак едирди.

Тәбрик нитгиндә Гусаров лајиһәнин һәјата кечирилмәсинин Гафгазда вә бүтөвлүкдә өлкәдә милләтләрарасы һармонија үчүн ваҹиб олдуғуну вә бу бөлҝәнин тәсадүфән сечилмәдијини гејд етмишдир.

«Бу, чохмилләтли, чох динли вә әһалинин сых јашадығы бир бөлҝәдир вә фәргли милләтләри, динләри вә мәдәнијјәтләри тәмсил едән инсанлар арасында достлуг нүмунәсидир. Онлары бир мәгсәд бирләшдирир- бөјүк бир өлкә гурмаг вә орада ләјагәтлә јашамаг»,-дејә Гусаров вурғуламышдыр.

Милли сијасәт вә дини ишләр назири бөјүк бир сосиал, еколожи лајиһә олараг чохмилләтли өлкәмиздә «Достлуг мајаклары»нын хүсуси бир мәна вә әһәмијјәт кәсб етдијини демишдир:

-гардаш халглары бир-биринә јахынлашдырыр, орижинал милли мәдәнијјәтин горунмасына төһфә верир.

«Бөлҝәмизин вә бүтүн өлкәнин ҝәләҹәјинин асылы олдуғу ҝәнҹләрин лајиһәдә фәал иштирак етмәси хүсусилә севиндириҹидир. Лајиһә ҝәнҹләримизин идејасыны, һәвәсини вә сағлам амбисијаларыны уғурла бирләшдирди. Әминәм ки, бу ҹүр компонентләрлә бирликдә лајиһәнин мәгсәдинә уғурла наил олунаҹаг- бирҝә иҹтимаи фајдалы иш вә тәһсил васитәсилә милләтләрарасы һармонијаны ҝүҹләндирмәк олаҹагдыр»,-дејә назир билдирмишдир.

Һәмчинин ачылышда јарадыҹы групларын чыхыш етдији, дөвләт һимнини вә лајиһәнин әсас маһнысыны сәсләндирдикләри кичик бир консерт програмы да олмушдур. Тәнтәнәли һиссәнин сонунда јерли медианын иштиракы илә мәтбуат конфрансы кечирилиб.

Бундан сонра груп шәклиндә лајиһә иштиракчылары фәалијјәт јерләринә ҝетмишләр. Иштиракчыларын јерләшдији бөлҝәләрдә мәдәни вә тарихи ирс објектләриндә (ҝүллә комплексләри, мәбәдләр, јоллар вә диҝәр әразиләрдә) вә еколожи аксијаларда сосиал фајдалы ишләр планлашдырылыр.

Експедијанын нәтиҹәләринә әсасән командалар милләтләрарасы һармонијаны ҝүҹләндирмәјә јөнәлмиш лајиһәләр һазырлајаҹаглар. Ән јахшы лајиһә бундан сонра һәјата кечирилмәси үчүн грант алаҹаг.

Милләтләрарасы сазишин V Бејнәлхалг Ҝөнүллү лајиһәсинин бағланыш мәрасими «Достлуг мајаклары. Гафгаз ҝүлләләри» адлы тәнтәнәли тәдбир Маһачгалада кечириләҹәк.

Русҹадан чевирәни: А.Ағакишијева

БИЗИМКИЛӘР ОЛИМПИАДАДА

Үрәкләр гүрурла долур!!!

Дағыстанлы күләшчиләримиз рәгибләрини бир-биринин ардынча күрәкләри үстә гојаркән, нечә дә севинмәјәк. Хасавјуртлу гумуг Заур Угујев финалда һиндистанлы Рави Кумары мәғлуб едәндә шәхсән мәним јанагларымдан севинч көз јашлары ахды. Дәмир ирадәсини, рәгибини нәјин баһасына олурса-олсун, мәғлуб едәрәк онун күрсүнүн ән јүксәк пилләсинә галхмаг истәјини көрәндә, Заур үчүн гүрур вә севинч һиссләри әһәмијјәтли дәрәчәдә артыр.

Башланғычда Заур сона 10 санијә галанда америклы Томас Гилмана 3:4 һесабы илә удузду. Нәтичәдә еффектли бир атыш едәрәк галиб кәлди-5:4. Нөвбәти дөјүшдә о, өзбәк Гуломжон Абдуллајевә мәғлуб олду- 4:6. Һәмин вахтда да ојунун сона чатмасына 10 санијә галмышды. Амма о, ахырда өзүнү тута билди, рәгибини јыхды вә 2 хал газанараг јарымфинала чыхды- бурада сакитчә иранлы Резо Атринин өһдәсиндән (8:3) кәлди.

Финал дөјүшдә Һиндистандан олан Рави Кумар Угујевин рәгиби олду. Заур ики гат дүнја чемпиону (2018-2019), Кумар 2019-чу ил дүнја кубокунун бүрүнч медалчысыдыр. Илк балы рәгибини халчадан кәнара итәләјән Угујев газанды.

Даһа сонра рус күләшчиси галдырма сајәсиндә 2:0 һесабы илә өнә кечди. Кумар Зауру јерә јуварлајараг мөвгеји тез бир заманда дүзәлтди, лакин чаваб һүчумунда о, өзүнү гарны үстә көрдү- 4:2 Угујевин хејринә.

Фасиләдән сонра дағыстанлы бир үстүнлүк әлдә етди-5:2, сонра 7:2. Сона чәми ики дәгигә вахт галмышды. Бу мүддәт әрзиндә Кумар гәләбә газанмаг үчүн һәр шеји етди, нечә дејәрләр, сона гәдәр чалышды вә ики хал газанмағы бачарды. Бундан сонра гәзәбли бир һүчума кечди. Амма Угујев буна таб кәтирди. Финал сигналыны Заур рәгибинин бојнундан тутараг гаршылады. Бу, бизим командадакы 16-чы гызыл иди. Заурдан әввәл дикәр идманчымыз командамыз үчүн гызыл газанмышды. О, Дағыстанын Ногај рајонундан олан Алберт Батыргазыјев (һал-һазырда Нижневартовскда јашајыр) иди.

Онун гәләбәјә олан ирадәси дә аз севиндирмир- чәми беш ил боксла мәшғул олду вә Олимпија ојунларынын гызыл медалчысы адыны газанды. «Боксла мәшғул олмаг ушаглыгдан мәним арзум иди,-дејә Батыргазыјев РИА «Новости»јә данышыр. Амма вәзијјәтә көрә бу мүмкүн олмады. Једди јашым оланда, валидејнләримин мәни шәһәрин башга бир јериндә, чох узагда олан һиссәјә апармаға вахтлары чох мәһдуд иди. Евимизин јанында исә кикбоксинглә мәшғул олмаг үчүн зал вар иди. Атамла бирликдә Руслан Рамисовичин јанына кетдик. О, деди ки, мән һәлә балачајам. Һәмин мүддәтдә о, бөјүк груплары чалышдырырды вә јахшы бир командаја, идман усталарына саһиб иди, Авропа чемпионатына һазырлашырдылар. И.Куштанов деди: «Әкәр фикринизи дәјишмәсәниз, үч ајдан сонра кәлин». Вә сонра биз јенидән кәлдикдә һәр шеји бәјәндим вә өјрәнмәјә башладым».

Алберт гаршысына бир мәгсәд гојду- Русија јығмасына дүшмәк.

Боксчунун сөјләдикләринә көрә, достлары вә танышлары ону бу ишин мүшкүл вә мүмкүнсүз бир мәсәлә олдуғуна инандырырдылар. Анчаг о, гаршысына гојдуғу мәгсәдинә доғру инамла аддымлады вә арзусуна наил олду. Беләликлә, һәр шеј алынды. 2019-чу илдә Батыргазыјев Јекатеринбургдакы дүнја чемпионатында чыхыш етмәк үчүн милли командаја дәвәт едилди. «Стереотипләри сындырмаг,позмаг истәдим, өзүм-өзүмә дедим ки, мүмкүн олмајан һеч нә јохдур, јалныз буну истәмәк вә мөһкәм чалышмаг лазымдыр. Һәр бир кәсә сүбут етдим ки, һәтта уччар бир јердән чыхыб Русија чемпиону олмаг олар»,-деди бокчу РИА-«Новости»-јә.

Дүнја чемпионатында Батыргазыјев илк ики туру асанлыгла кечди. Амма дөрддәбир финалда кубалы Ласаро Алваресә мәғлуб олараг, күчлү мүгавимәтлә гаршылашды. Бундан әввәл артыг она- Волграддакы турнирдә удузмушду. Үмумиликдә Албертин карјерасында үч мәғлубијјәт (52 гәләбә илә) вар- бири беларусијалы Дмитри Асановдан, икиси Алваресдән. Батыргазыјев Токиода- Олимпија ојунларынын јарымфиналында кубалыдан гисас алды.

Финалда Осетија күләшчиси Заурбек Сидакова удузараг, гардаш Беларус јығмасы үчүн күмүш газанан дикәр һәмјерлимиз Сумададан олан авар Магомедһабиб Кадимагомедовла фәхр едир вә гүрур дујуруг.

Беларус НОК-ун президенти Виктор Лукашенко ојунларын күмүш мүкафатчысыны тәбрик етмишдир: «Токиода кечирилән сәрбәст күләш үзрә олимпија турнири бојунча чыхышыныз Беларусијада диггәтлә изләнди. Чидди рәгибләр үзәриндә газандығыныз һәр гәләбә илә Ојунлардакы үмуми мүвәффәгијјәтә инамымыз даһа да күчләнди»,-дејә Лукашенко вурғуламышдыр. Онун сөзләринә көрә, Олимпија күмүшүнә кедән јолда Кадимагомедов чидди иш көрүб.

«Милли командан мәшгчи һејәти илә бирликдә карјеранызда әһәмијјәтли бир нәтичә әлдә етмәји вә Олимпија фәхри күрсүсүнә јүксәлмәји бачардыныз»,-деди.

Бу күн мән атыг бу јазыны јазанда, бир күләшчимиз- Абдулрәшид Садуллајевин финала чыхдығы вә гызыл үмиди илә финалы көзләдијимиз барәдә бир месаж да кәлди. Олимпиада давам едир. Һамымыз идманчыларымызын чыхышыны һәјәчанла изләјир, онлара јени-јени гәләбәләр вә уғурлар арзулајырыг.

Гәдирбәј Өмәров.

Рәһбәрләрин намизәдлијинә бахылачаг

«Ваһид Русија» Русија Федерасијасынын тәсис гурумларынын үч рәһбәри вәзифәсинә намизәдләри президентә тәгдим едир.

«Ваһид Русија» Шимали республикалары Дағыстан, Гарачај-Черкесија вә Шимали Осетија-Аланија башчыларыны тәјин едәркән дөвләт башчысы намизәдләри нәзәрдән кечирәчәк. Бу барәдә Федерасија Шурасынын витсе-опикери, партијанын Баш Шурасынын катиби Андреј Турчак бу барәдә хәбәр вериб.

«Партија Дағыстанда республиканын мүвәггәти рәһбәри Серкеј Меликову төвсијә едәчәк. О, бир илдән аз мүддәтдир ки, республикаја рәһбәрлик едир, лакин артыг өзүнү лазымы ирадә вә тәчрүбәјә малик ефектив идарәчи кими көстәрә билиб. Онун рәһбәрлији илә Дағыстан пандемијанын чәтин бир дөврүнү олдуғча рәван кечир, онун кәлиши илә вәтәндаш чәмијјәти илә диалог даһа да активләшиб. Гәтијјәтли һәрбчидир, мәгсәдләринә чатмаға гадирдир. Әминәм ки, намизәдлији тәсдигләнәрсә, Серкеј Алимович, Андреј Турчакын дедијинә көрә, республиканын инкишафы вәзифәләри үзәриндә сакинләринин хејринә сәмәрәли ишләмәјә давам едәчәк.»

Шимали Осетија-Аланија республикасында «Ваһид Русија», республиканын һазырки мүвәггәти фәалијјәт көстәрән рәһбәри Серкеј Менјаловун намизәдлијини ирәли сүрәчәк.

«Бөјүк идарәчилик вә сијаси тәчрүбәјә маликдир, Сибир Федерал Даирәсиндә Президентин Сәлаһијјәтли Нүмајәндәси олмушдур. ,Севастопол Губернатору иди вә Һәрби Дәниз Гүввәләриндә јүксәк вәзифәләрдә чалышыб. Сон бир нечә ај әрзиндә о Шимали Осетија кими чәтин бир субјекти сәмәрәли идарә едә биләчәјини вә бачарығыны сүбут етди. шүбһә етмирик ки, Серкеј Ивановичин рәһбәрлији алтында республика һәм игтисадијјатда, һәм дә сосиал саһәдә инкишаф едәчәк»-дејә Баш Шуранын катиби Андреј Турчак гејд еләди.

Онун сөзләринә көрә, Гарачај-Черкесија республиканын һазырки мүвәггәти фәалијјәт көстәрән рәһбәри Рашид Темрезовун намизәдлији тәклиф олунуб.

«О артыг 10 илдир бөлкәдәки сәвијјәнин кејфијјәтини артырараг инкишаф проблемләрини уғурла һәлл едир, әлагәләндирилмиш бир командаја маликдир. Инанырыг ки, бу сәлаһијјәтләр тәсдигләнәрсә, Гарачај-Черкес республикасы үчүн чох шеј едә биләчәк, сакинләри үчүн рифаһ вә фираванлыг јарада биләчәк лајигли бир лидердир»-дејә Андреј Турчај әмин олдуғуну билдирди.

СӘҺИЈЈӘ

Доктор Атдујевлә сәмими сөһбәт

онколокија, уролокија вә коронавирус һаггында

Тибб елмләри доктору, Приволжск рајон тибб Мәркәзинин уролокија үзрә баш мүтәхәссиси, А.И.Бурназјан адына инновасија вә давамлы тәһсил Университетинин тиббин инноватив тәдриси кафедрасынын профессору Вагиф Әһмәдовичлә онколокија вә уролокија саһәсиндә јерли вә харичи тиббин ән сон наилијјәтләриндән данышмаг мәним чохданкы истәјим иди. Амма онунла Нижниј Новгородда јашајыб-чалышдығы үчүн надир һалларда доғулдуғу Јерси кәндиндә көрүшә билмишәм. Бу дәфә онун јај тәтилинә кәлишини ешидиб, әлверишли бир вахт сечиб телефонла әввәлчәдән разылашараг, атасынын јурдунда көрүшдүк. Онунла гоһумлуг әлагәләримизин олдуғундан, мәним кәлишим икигат севинчлә гаршыланды. Вагифин атасы Әһмәд дајы, онун гоһумларындан бири олан Рамитдин Әһәдовла бирликдә талварын көлкәсиндә, јемәк масасы ахасында әјләшдик. Вә мән уроложи онколокија саһәсиндә короновирусун тиббин бу саһәсинә тәсири барәдә бир нечә актуал суала елмләр докторуна мүрачиәт етдим.

-Вагиф Әһмәдович, башлајаг онколокијадан (хәрчәнк). Бу күн ән актуал суал, мүасир тиббин даһа садә десәк, хәрчәнкә галиб кәлмәсидир. Статистика нә көстәрир- хәрчәнк хәстәләринин сајы артыр вә ја азалыр?

-Биринчи суалын чавабы: һәм бәли вә һәм дә хејр. Хәрчәнкли бир шиш хәрчәнкин инкишаф етдији илкин-биринчи мәрһәләдә, икинчи мәрһәләдә вә метастазлар јохдурса- һеч бир проблем јохдур- шиши чәрраһијјә јолу илә кәсиб чыхарырыг, вәссәлам. Бу әмәлијјатлар биздә пулсуз апарылыр- федерал квота вә јерли ичбари сығортаја дахил едилир. Јахшы инкишаф етмиш хәрчәнк гаршысында тәәссүф ки, мүасир тибб ачиздир. Статистикаја кәлинчә, кенитоуринер системдә хәрчәнк хәстәләринин сајы артыр вә бу илк нөвбәдә һәм өлкәмиздә, һәм дә дүнјада еколожи вәзијјәтин писләшмәси илә әлагәлидир. Әлавә олараг, ону да билмәлијик ки, инсанлар даһа чох јашамаға башлајыблар вә бу јашла бирликдә хәстәлик рискинин артдығыны да нәзәрә алмаг лазымдыр. Јенә дә нәзәрә алмалыјыг ки, онколокија кенетик олараг тәјин едилир, јәни кенләр нәсилдән-нәслә дәјишир, бир мутасија баш верир вә нәтичәдә өзүнү кимәсә көстәрир. Буна көрә дә инди ДНТ-ни бәрпа едә билән, нормал формасыны верән дәрманлар јарадылыр.

-Кәлин, уролокијаја кечәк. Бурада простат хәстәлији кишиләр үчүн әсл бәлаја чеврилиб. Бу саһәдә нә јениликләр вар?

-Уролокијаны ики категоријаја бөлмәк олар: биринчиси андролокија, јәни киши һиссәсинә аид олан, икинчиси исә әсасән уролитијаз илә әлагәли үмуми уролокијадыр. Бу чох бөјүк бир проблемдир, чүнки буна тәсир едән бир чох факторлар вар: бу отураг һәјат тәрзи, әтраф мүһит, су, гидаланма вә даһа бир чох башга шејдир. Простат хәстәлијинә кәлдикдә, әксәр һалларда һәкимләр сәһв олараг диагноз гојурлар. Факт- пијләнмә, отураг һәјат тәрзи вә с. Бүтүн бунларын сәбәбиндән мејдана кәлән хроники пелвик ағры синдрому кими бир шеј вар вә бу ағры простат бөлкәсинә верилир. Буна әсасланараг простат хәстәлији диагнозу гојурлар вә бу да тамамилә гәбуледилмәздир. Бу, билдијимә көрә,хүсусилә Дағыстан үчүн характерикдир. Әсл простат хәстәлији бактериалдыр вә чох надирдир.

-Билдијимә көрә кишиләр ән чох простат аденомасындан горхурлар.

-Бәли, анчаг аденома илк нөвбәдә јашла әлагәләндирилир- јаш нә гәдәр бөјүкдүрсә, аденома да о гәдәр бөјүјүр.

-Аденоманы нечә мүаличә етмәк олар? «Простомол», «Импаза» вә дикәрләри кими дәрманларын рекламына инанмаг олармы?

-Биздә белә бир термин вар- Тибби субут. Бу о демәкдир ки, һәр һансы бир дәрман сынагдан кечирилмәлидир. Тутаг ки, мин адамдан јарысына әсл дәрман, дикәр јарысына исә «пласебо» дејилән бир «пустышка» верилир. Әсл дәрман гәбул едәнләрдә симптомлар азалыр, «пласебо» гәбул едәнләрдә исә јох. Анчаг мүвәггәти тәсир көстәрә билсә дә, әксәр реклам һәбләри бу арашдырмадан кечмәмишдир. Буна көрә дә тәдгигатла субут едилмиш дәрманлары гәбул етмәк даһа јахшыдыр.

-Хүсусилә һансыларыны адландыра биләрсиниз?

- һә, белә алфа блокерләр, мәсәлән, «Омник», «Тамсулозин», «Доксазозин» биринчи групун алфа-блотинкләридир; икинчи груп «Аводарт», «Финистерин» вә с. үчүнчү груп исә киши игтидарсызлығы үчүн дәрманлар групудур.

-Аденома әмәлијјатындан сонра кишинин узун мүддәт јашамадығы барәдә фикирләр јајылыр- бир –ики ил. Бу нә дәрәчәдә доғрудур?

-Хејр, белә дејил. Хәстә вахтында мүрачиәт едәрсә, бөјүмүш дүјүнләри, аденомадакы бөјүмәләри һеч бир проблем олмадан чәррaһијјә јолу илә кәсиб чыхарырыг. Анчаг чох кеч мүрачиәт етдикдә, бөјрәкләрдә сидик јығылыр- бундан сонра әмәлијјатдан сонра хәстә ја өлә билир, ја да ки, һәтта 20 ил белә јашаја билир. Бир сөзлә, һәр шеј хәстәнин һәкимә вахтында мүрачиәт етмәсиндән асылыдыр.

-Билдијимә көрә өз ихтираларыныз вә буна ујғун олараг патентләриниз вар.

-Бәли, уроложи онколокија үзрә 7 патентим вар.

-Икинчи илдир ки, коронавирус инфексијасы тәһлүкәси бәшәријјәти бүрүјүб. Ковид-19 дениториуја системинә тәсир едир?

-Бәли, әлбәттә ки, тәсир едир, фәсадлар верир. Һәм атам, һәм дә мән бу инфексијаја јолухмушдуг, буна көрә вахтында пејвәнд едилмәк даһа јахшыдыр.

-Харичә тез-тезми кедирсиниз, һансы өлкәләрдә олмусуз?

-Јәгин ки, һәјат јолдашымла һансы өлкәләрдә олмадығымызы сөјләмәк даһа асан олар. Полшада вә Финландијада олмамышам, амма Авропанын бүтүн өлкәләриндә олмушам. Америкаја кетмишик, Вашингтонда, Бостонда, Чикагода, ики дәфә Сан-Франсискода олмушуг. Јери кәлмишкән, һәјат јолдашым да урологдур.

-Бәс дил? Инкилисчә билирсинизми?

-Бәли, пис данышмырам. Конфрансларда тәрчүмәчи олмадығы үчүн инкилис дилиндә үнсијјәт гуруруг.

-Дағыстанлы урологларымызла әлагәләриниз варммы?

-Бәли, әлбәттә ки, вар. Тез-тез үнсијјәт гуруруг. Маһачгала уроложи мәркәзинин баш һәкими Һачыјев Дибир Пазлујевичлә јахшы танышыг. Кәндчимиз Марат Чавадович һачыәһмәдов да орадакы мәркәздә ишләјир. Орада һәм дашлары хырдаламаг, әзмәк, һәм дә лазер әмәлијјатлары үчүн чох јахшы аваданлыглар вар.

-Уроложи онколокијада кадр ачлығы, чатышмазлығы барәдә вәзијјәт нечәдир?

-Бәли, ачлыг практики олараг бүтүн өлкәдә һисс олунур, чүнки ихтисаслы һәкимләр чох олса да, јүксәк сәвијјәли мүтәхәссисләр чох аздыр. Бу, бизим Дағыстана да аиддир.

-Биздә белә дејирләр:- Әкәр мүсәлманын әлавә пулу оларса, о илк нөвбәдә ев тикмәјә башлајыр, сонра икинчисини дә.

-Бәли, чохлары белә едир, амма дүшүнүрәм- нијә? Буна еһтијач јохдурса. Бәзән елә олур ки, бу евдә һеч ким јашамыр. һәјат јолдашымла мән «әлавә» пулумуз оларса, фәргли өлкәләрә сәјаһәт етмәји, дүнјаны өз көзләримизлә көрмәји, һәм физики, һәм дә мәнәви олараг истираһәт етмәји үстүн тутуруг. Вә бурада, кәнддә дә өз евим вар, ону јенидән тикдим. Нижни шәһәриндә өз мәнзилим вар. Белә ки, бурада, кәнддә, јашадығымыз вә ишләдијимиз јердә мәнзил проблемимимз јохдур.

-Дәјәрли мәлуматлара вә мүсаһибәјә көрә тәшәккүр едирәм, Сизә вә һәјат јолдашыныза нәчиб ишләриниздә јени-јени уғурлар арзулајырам.

-Сағ олун. Сизә дә мөһкәм чан сағлығы арзулајырам. Хәстәләнмәјин!

Гәдирбәј Өмәров.

COVID-19

Пејвәндин мүхтәлиф тәсири

Русијанын Сәһијјә Назири Михаил Мурашконун дедијинә көрә хәстәханалара Ковидлә бағлы јерләшдирилән хәстәләрин 98% пејвәнд олунмајан хәстәләрдир.

Пејвәнд өз тәсирини көстәрир, амма нә үчүнсә инсанларын чоху пејвәнддән, онун гоја биләчәји ағыр фәсадлардан горхур.

Тибб елмләри доктору, РОДН Университетинин Оториноларинголокија кафедрасынын профессору Ирина Киривченко, COVID-19 әлејһинә пејвәндин фәргли јолларла (мүхтәлиф) ишләдијини гејд едир. Бәзи инсанлар проседуру һисс етмирләр, чүнки нәтичәләрини дүшүнмүрләр, дикәрләриндә исә һәрәкәт, зәифлик, гашынма олур. Истәнилән пејвәнддән мәнфи реаксија јарана биләр. Бүтүн пејвәндләрдә олан горујучу маддәләрә реаксија ола биләр. Иммунитет реаксијасы јерли вә үмуми ола биләр, икинчиси (гыздырма, зәифлик, һалсызлыг) даһа тез-тез баш верир вә үмумијјәтлә бир нечә күн әрзиндә јох олур. 38 дәрәчәдән ашағы олдуға температурдан горхмамалысыныз, даһа јүксәкдирсә көмәк истәмәјин мәнасы вар: бәлкә дә пејвәнддән бир мүддәт әввәл вә ја ондан сонра, һәлә тохунулмазлығыныз инкишаф етмәдикдә јолухмусунуз. Јерли реаксија надир һалларда олур вә ијнәнин јериндә ағры, гызарты, шиш вә гашынма шәклиндә ола биләр. Бу үммунитет реаксијасыны көстәрир. Ағры варса, демәли бәдән чаваб верир, бәдәнин вируса гаршы мүгавимәти давам едир. Бүтүн бу симптомлар бир нечә күн әрзиндә өтүб кечәчәк. Пејвәндин дәрманын бүтүн бәдәнә јајылмасынын гаршысыны алан сөздә тампонлајычы маддәләрин олмасы јерли реаксијаја сәбәб ола биләр. Маддә енжексијон саһәсини тәрк етмир, анчаг һүчејрәләрә бир иммун реаксија инкишаф етдирәрәк кәлир. Пејвәнддән сонра тромбоз һаггында сөһбәтләр: АстраЗенеса ширкәтинин пејвәндинин тәтбигиндән сонра инсанларда тромбоситопенија етди, јәни ганда тромбосит сајынын азалмасы. Алимләр Пфизер, Модерна вә Јоһнсон вә Јоһнсон пејвәндиндән јашлы хәстәләрдә ган лахталанмасы вә ган лахталанмасы рискини дә гејд етдиләр. Өлкәмиздә јалныз вектор пејвәндләри истеһсал олунур, онлардан тромбоз јаранмыр. Аллеркија хәстәләринин горхусу да әбәсдир, чүнки онда гычыгландырычы компонентләр јохдур» дејә о мәлумат верди.

Н. Рәһим гызы

Онколожи хәстәләр вә һамилә гадынлар да пејвәнд олуна биләр

Сәһијјә Назирлији һамиләлији коронавирус әлејһинә пејвәнд үчүн әкс көстәричиләрдән харич етди вә онколожи хәстәләрә мүаличәдән ики һәфтә әввәл вә ја ики һәфтә сонра пејвәнд едилмәсини төвсијә едир.

Назирлик һәр бир фәрли вәзијјәтдә, һамилә гадынлары ашыламаг гәрарынын бир мама- кинеколог тәрәфиндән верилмәсини изаһ етди. һамиләлијин 22-чи һәфтәсиндән еркән ичазә верили рвә анаја көзләнилән фајда, көләчәк көрпә үчүн ротенсиал рискдән даһа јүксәк олдугда, төвсијә олунур. Беләликлә, һамилә гадынлар коронавирусун шиддәтли кедиши үчүн риск групуна дүшсәләр, пејвәнд едилмәләри төвсијә олунур: јәни,пијләнмә,хроники хәстәликләр, ағ чијәр, бөјрәк, гара чијәр, шәкәрли диабет, үрәк-дамар вә онколожи хәстәликләрдән әзијјәт чәкирләрсә. һамилә гадынлара истифадә үчүн русијанын истеһсалы олан пејвәндләрдән јалныз «Спутник-В»истифадә етмәјә ичазә верилир. Сәһијјә Назирлији хәрчәнк хәстәлијинә кәлдикдә, әксәријјәтинә пејвәнд едилмәсинин төвсијә едилдијини вурғулады. Бу, бу чүр хәстәләрин тәнәффүс, бактериал вә вирус инфексијалары риски илә әлагәләндирир. Ејни заманда, хәрчәнк әлејһинә мүаличәни баша вурмуш хәрчәнк хәстсләри үчүн «Спутник-В» илә пејвәнд едилмәсинә ичазә верилир,һәкимин төвсијәси илә мүаличә вә әмәлијјатдан ән кечи ики һәфтә әввәл едилә биләр.

Сәһијјә назири Михаил Мурашко русија вәтәндашларына пајыза гәдәр пејвәнд олунмағы төвсијә едир. Биринчи, сентјабр ајында тәтил битәчәк вә инсанлар өз коллективләринә гајыдачаг вә буна көрә дә јени хәстәликләр риски јаранaчаг. Икинчиси, грип мөвсүмүнә һазырлыглар башлајачаг вә мәнбәләрин бир һиссәси бу хәстәлијин гаршысынын алынмасына јөнәлдиләчәк.

Назир хатырлатды ки, коронавирус пејвәнди 21 күн фасилә олмаглаики мәрһәләдә апарылыр вә иммунитет пејвәндин илк компонентинин тәтбигинә башланандан 42 күн сонра формалашыр. «Идеал олараг грип вә коронавирус пејвәндләри арасындан бир ај кечмәлидир. Русија Федерасијасынын Тибби вә Биоложи Акентлијинин Федерал Арашдырма вә Клиники Мәрәзин роликлиника мүдири Ирина Зыкова билдириб ки, һәр бир пеувәндин реаксијасыны изләмәк вә бәдәни һәддиндән артыг јүкләмәк үчүн бу мүддәт лазымдыр». Ковид-19 пандемијасы заманыгрип әлејһинә пејвәндин хүсусилә вачиб олдуғуна диггәт чәкиб,чүнки һәр ики хәстәлик бәдәнә јүк кәтирир вә ејни вахтда јолухдугда ағыр фәсадлара вә өлүмчүл нәтичәјә сәбәб ола билир.

Н.Гулијев

ТӘШӘККҮР ЕДИРИК

Шәфалы әлләр

Инсан һәјатда јашадығча, бир чох проблемләр јашајыр. Аилә, ушаг вә.с проблемләр. Вә һәјат бојунча истәр киши, истәр гадын һәр бир чәтинликләрә синә кәләрәк аиләни ајагда тутмага чалышыр. Бәзән дә олур ки, аиләдә анлајышлы мүнасибәт олса да һәјатын сыхынтыларындан инсанын синирләри зәиф дүшүр. Вә инсанын өзүндән белә асылы олмајараг, онун әсәбләринин зәифлији өзүнү бүрузә верир. Она көрә дә, һәр бир инсан синир позунтусуну јашајыр.

Бу јахынларда Дәрбәнд шәһәр Мәркәзи Хәстәханасынын Невролокија шөбәсиндә мүаличә алараг, өз сағламлығына говушан бир ханымла Арифә Садыговна Һәсәнова илә көрүшүб сөһбәт етдим. О һәмин шөбәнин бүтүн персоналы һаггында көзәл фикирләр сөјләди. о деди ки, «Мән хәстәханаја јерләшдирилдијимдә, һалым чох пис иди. Дөзүнү десәм, садәчә ичимдә кичик бир үмидим вар иди ки, мән сағалачағам. Амма ичимдән биб сәс дә, о гәдәр күвәнмә дејирди. Мән исә үмид етмәјә давам едирдим. Мәнә чанла-башла гуллуг едән һәким вә тибб бачылары демәк олар ки, мәним үмидимә даһа да үмид гатырдилар. Невролокија шөбәсинин баш һәкими Светлана Надыровна Мирзехановаја миннәтдарам ки, мәни мүаличә етмәк үчүн, әлләриндә шәфа олан, он бармағынын һәр бири бир мөчүзә олан. Мәним сағламлығымы мәнә гајтаран Аелита Пашајевна Абдуллајеваја һәвалә етди. санки бүтүн персонал вә баш тибб бачысы Тамелла Исмајылованын мәнә олан хүсуси гајғыларындан, мән бир даһа сағламлығыма гајыда билдим.

Арифә ханымын бу просесдә әлбәт д әки, өзүнүн дә күчлү олмасы вачиб иди. Чүнки һәр бир һәким, хәстәнин бүтүн бу оланлары нечә гәбул едәчәјини көзләјир. Әјәр хәстә үрәкдән инаныб истәмәзсә ону мин лоғман кәлә, јенә дә мүаличә едә билмәз. Одур ки, Арифә ханымын орканизминин күчү, һәкимләрин күчүнә күч гатыб. Арифә ханымын үрәјиндә јашамаг арзусу олдуғундан, һәтдә буна көрә һәкимләрин һәр дедијинә әмәл етмәси дә, онун нечә күчлү вә сабаһа инамлы бир гадын олдуғуну сүбут едир.

Онунла сөһбәтимиз заманы, она суал вердим «Хәстәлијиниз мүддәтиндә, ичиниздә аз да олса горху вар иди ми?» О исә (күлүмсәјәрәк) «Јох әсла горху һисси кечирмәдим, чүнки мән һәкимләрә там олараг инанырдым, һәтда инанмаг мәчбуријјәтиндә идим. Әјәр мән өзүм дә ајаға галхмаг үчүн мүчадәлә етмәсәјдим, һәкимин әзијјәти дә һәдәр оларды. Мән шөбәнин баш һәкими Светлана ханыма инанырдым, инанырдым ки, онун мәни мүаличә етмәк үчүн төвсијә етдији Аелита һәким, мәни мүтләг сағалдачагдыр. Мән сағалачағыма үрәклә инанырдым, чүнки јашамаг истәјирдим. Һәкимин мүлајимлији, меһрибан давранышы, һәтда отаға кирәркән «Бу күн даһа күмраһ көрүнүрсүнүз» демәси белә, мәнә күч верирди. Тамелла ханымын шәфалы әлләри илә вурулан ијнәләр, верилән дәрманларын өзү белә, мәнә һәр күн даһа да күч-гүввә верирди.

Арифә ханым өзү мүәллимәдир, өзүнүн пешәси дә чавабдеһлик, һәм дә күч тәләб едән бир пешә олдуғу үчүн, о һәкимләрлә анлајышла рәфтар едирди. Арифә мүәллимә Дәрбәнд шәһәр 3 нөмрәли орта тәһсил мәктәбиндә чалышыр. О Дағыстан Республикасынын Фәхри мүәллимидир. Мән она суал вердим ки, һансы пешә даһа чох чавабдеһлик тәләб едир, мүәллимлик јохса һәкимлик? О күлә-күлә мәнә

«Һәр бир пешәдә чавабдеһлик вар, истәр һәким, истәр мүәллим. Әјәр һәким хәстәни дүзкүн мүаличә етмәзсә, хәстәнин сону фәлакәт олур. Ја өлүр, ја да өмүрлүк әлил олараг јашајыр. Мүәллимлик дә елә ејнидир. Мүәллим дә өз шакирдини дүзкүн тәрбијә етмәзсә, она елмин јолларыны доғру-дүрүст көстәрмәзсә шакирд бөјүјүб ја оғру олур, ја да чәмијјәтдән узаг бир сәфил һәјаты сүрәрәк јашамаға давам едир. Һәр һанси бир пешә дә, өзүнә чавабдеһлик тәләб едир. Нечә ки, шакирдин охумаға һәвәси јохса, мүәллим дәридән-габыгдан чыхса да хејри олмур. Еләчә дә һәким нә гәдәр чалышса да, әлләшсә дә , әјәр хәстә өзү истәмәзсә һәкимин әзијјәти һәдәр кедәчәк. Мән она көрә дә һәкимләрин дедикләрини, онларын дедији кими етмәјә чалышдым. Чалышдым ки, нә һәкимин, нә дә мәним әзијјәтим һәдәр кетмәсин. Буна илк өнчә дә, о тәк Аллаһ көмәк олду. чүнки мән үрәкдән Аллаһыма вә һәкимләрә инанырдым.

Мән ону динләдикчә, санки јени бир дүнја кәшф едирдим. Һәјатын мәнасынын дәринлијини бу дәрәчәдә анлајан бир мүәллимә илә һәмсөһбәт олмағын өзү елә, али мәктәб битирмәк кими бир шејдир.

Арифә мүәллимә о гәдәр севки вә етирамла Дәрбәнд шәһәр Мәркәзи Хәстәханаасынын Невролокија шөбәсинин бүтүн коллективи һаггында данышырды ки, мән дә бир анлыг белә чавабдеһ һәкимләримизлә гүрур дујдум. Данышдығча онун көзләриндә олан севинчи вә јашамаг һәвәсини көрүрдүм, буну кördүкчә дә әсил һәкимләримизлә фәхр едирдим. Арифә мүәллимә, онун Невролокија шөбәсинин коллективинә олан тәшәккүр мүрачијәтини гәзетимиздә чап етмәјимизи хаиш етди, биз дә севә-севә гәбул етдик.

«Мән Дәрбәнд шәһәр Мәркәзи Хәстәханасынын Невролокија шөбәсинин баш һәкими Светлана Надыровнаја, хүсуси олараг да шәфалы әлләри илә бир чох инсаны һәјата гајтаран Аелита Пашајевнаја мәни дә јенидән сағламлығыма гајтаран о шәфалы әлләрин саһиби, күләр үзлү, меһрибан ханым, көзәл үрәкли инсана үрәкдән өз дәрин миннәтдарлығымы билдирирәм аллаһдан она Аллаһын бизә бәхш етдији ән гијмәтли вә өнәмли олан чан сағлығы арзу едирәм. Вә ајрыча да шөбәнин баш тибб бачысы Тамелла Исмајыловаја вә бүтүн орада чалыһан һәкимләриндән тутмуш, санитарларына кими, һәр биринә ајры-ајрылыгда тәшәккүр едирәм.»   бизләр дә бу дәјәрли инсан, көзәл педакок Арифә Садыговнанын дедији бу көзәл сөзләрә гошулараг, бу шөәнин бүтүн коллективинә. Бир даһа бүтүн хәстәләрә гаршы сәбрли, мүлајим вә чавабдеһ олмаларыны. Ән өнәмли исә, бүтүн хәстәләри сәбрлә сағламлығына говушдурмаларыныарзу едирик. Бүтүн тибб саһәсиндә чалышан инсанлара, чан сағлығы диләјирик.

М. Сејидов

COVID-19

Коронавирус бәласы

Коронавирус хәстәлик дејил-бәладыр. Бу фикри илк дәфә инсанларын дилиндән ешидәндә о гәдәр дә әһәмијјәт вермәмишдим.чүнки бизи чох инчидән һәр шејә бәла демәјә бир нөв адәт етмишик. Бу күн исә фикрими кери көтүрәрәк демәк истәјирәм ки, ән дәһшәтли бәла- коронавирусдур. Аллаһ инсанлары бу бәладан горусун. Бу бәланын һәлә нә гәдәр давам едәчәји, нә гәдәр инсанын һәјатына сон гојачағы дәгиг мәлум дејил, һәтда ән габагчыл тәчрүбәли һәкимләр белә бу барәдә фикир сөјләмәјә ачиздирләр.

Көрүндүјү кими сон заманлар КОВИД-19 хәстәлији јенидән күчләнәрәк вә она јолухан хәстәләрин сајында артым мүшаһидә едилмәси илә әлагәдар бир чох хәстәханаларда, о чүмләдән 2 сајлы республика клиник хәстәханасы да јенидән хәстәләри гәбул едир, бурада хәстәләри гәбул етмәк үчүн шәраит дә јенидән профил вәзијјәтә кәтирилиб. Бундан әлавә бир чох тибб мүәссисәләриндә хәстәләри гәбул етмәк үчүн чарпајы јерләри ачылыб.

Буна бахмајараг инсанларын чоху евдә галараг мүаличә олунмаға үстүнлүк вердикләри сәбәбиндән һәкимләрин ишини бир аз да чәтинләшдирирләр. Евдә, һәкимә мүрачиәт етмәдән вә ја һәкимин мәсләһәт көрдүјү мүаличәни елә «евдә» едәрәм дејәрәк, нечә дејәрләр «башсојуг» јанашараг ағыр фәсадлара јол ачмыш олурлар. Бир дә хәбәр тутурлар ки, артыг хәстәханалыг дејил, реанимасијалыгдырлар. Әлбәтдә, белә бир вәзијјәтдән һәкимләрин онлары нечә хилас едә биләчәкләри дә суал доғурур. Она көрә дә һәкимләрин мәсләһәтләринә риајәт етмәклә јанашы һәм дә онлара вахтында мүрачиәт етмәк лазымдыр ки, сонра вәрдиш етдијимиз кими өз сәһләнкарлығымыз учундан онлары күнаһландырмајаг. Бу хәстәлијин сәрт үзүнү көрмүш бири кими сизләрә ону демәји өзүмә борч билирәм ки, сосиал шәбәкәләрдәки чәфәнкијјата фикир вермәјин, инанмајын, чүнки бу бәзи блокерләрин газанч мәнбәјидир. Јахшысы будур ки, әјәр тәзјигиниз вә ја истилијиниз нормадан јухарыдырса, ОРВИ-нин әламәтләри оларса:өскүрәк, тәнкәнәфәслик, синә ағрысы, һалсызлыг, баш ағрысы, гоху вә дадбилмә иткиси вә.с әламәтләр олдугда вахт итирмәдән һәкимә мүрачиәт етмәк лазымдыр. Нә гәдәр тез мүаличә тәјин олунарса, сағалмаг еһтималыныз да јүксәк олар.

Гајдалара әмәл етмәк илк нөвбәдә бизим вәтәндашлыг борчумуздур. Ән азы әтрафымызда олан инсанлары, јахынларымызы горујаг, онларын гајғысына галаг ки, сонра буну етмәдијимизә көрә пешиман олмајаг.

Охучудан

КӘНД ТӘСӘРРҮФАТЫ

Гарпыз јығымында артым көзләнилир

Дағыстанлы фермерләр 2021-чи илдә 160 мин тон гарпыз јығмағы планлашдырырлар ки,бу да кечән илләмүгајисәдә 10 мин тон чохдур.Республиканын Кәнд Тәсәррүфаты Гида назиринин биринчи ғүавини Шарип Шариповбу барәдә шәнбә күнү ТАСС-а хәбәр вериб.

«Гарпыз јығымы сүрәтлә давам едир.Бу ил 160 мин тон гарпыз јығылмасы планлашдырылыр ки,бу да әввәлки илә нисбәтән 10 мин тон чохдур».

«2020-чи илдә гарпыз үчүн 4,5 мин һектардан бир гәдәр чох торпаг ајрылмышды вә 150 мин тон мәһсул көтрүлмүшдү.

Лакин 2021-чи илдә бу саһә 5,900 мин һектара чатдыдылыб вә мәһсул да ,тәбии ки, артыб.Шарипов гејд етди ки,гарпыз Дәрбәнд,Гајакәнд,Хасавјурд,Кизлјар бөлкәләриндә јетишдирилир.Рекионал Кәнд Тәсәррүфаты Назирлијинин мәтбуат хидмәтинин дедији кими,мәһсуллар дахили базара јөнәлдилиб: Мәһсулларымыз һәм республикада,һәм дә өлкәнин дикәр шәһәрләриндә сатылыр.Әсасән,Дағыстанда јетишдирилән гарпызлара Москва,Волгоград,Санкт-Петербург,Воронеж,Түмендә раст кәлмәк олар.

Б.Пирмәһәммәдов

Јуноармејлиләр Дағыстана кәлдиләр

Август ајынын 6-да «Русија –Мәним Тарихим» мултимедија паркында Дағыстан Республикасынын Милли Сијасәт вә Дини Ишләр үзрә шөбә мүдири Һасајбат Вәлијеванын Үмумрусија Ушаг-Кәнчләр рекионал шөбәсинин Кәнчләр һәрби-Вәтәнпәрвәрлик ичтими һәрәкатынын иштиракчылары илә «Јунармија» Ханты-Мансы Мухтар даирәси –Југра,Сургут рајону «Рајон Кәнчлик Мәркәзи» Бәләдијјә Мухтар Тәшкилатынын директор мүавини Елвина Гәлиәкбәрованын рәһбәрлији алтында көрүш кечирилди.

Иштиракчылар чохмилләтли Гафгазын етномәдәнијјәти һаггында билик сәвијјәләрини артырмаг,милләтләрарасы кәркинлијин арадан галдырылмасы вә ушагларын вәтәнпәрвәрлик тәрбијәси илә бағлы ишләри тәкмилләшдирмәк вә»Гафгаз-Дүнән,Бу күн,Сабаһ» мәдәни тарихи лајиһәси чәрчивәсиндә Русија Федерасијасы гәһрәманы Түлпар Мусалајевин атасы О.А.Мусалајевин тәшәббүсү илә Дағыстан Республикасына кәлдиләр.

Елвина Гәлиәкбәрованын сөзләринә көрә ,лајиһәнин әсас мәгсәди Гафгазын мүһарибә вә гејри-сабитликлә әлагәли бир ад олмасынын гаршысыны алмагдыр.

Мүсбәт дүнјакөрүшүн формалашдырылмасы,Гафгаз халгларынын мүхтәлифлији вә һәјат тәрзи илә танышлыг чохмилләтли вә чохконфессијалы дөвләт системимиздә әлагәләр вә мүнасибәтләр гурмаг,билик әлдә етмәк-бу лајиһә чәрчивәсиндә гаршымыза гојдуғумуз вәзифәләрин гыса бир сијаһысыдыр.

Бөлкәнин көрмәли јерләрини, мараглы әнәнәләрини вә зәнкин тарихимизи көстәрмәк, һәмчинин республикадан чыхан гәнрәманлар һаггында данышмаг истәјирик-дејә Елвина Гәлиәкбәрова гејд етди.

Көрүш заманы тәрәфләр перспективли лајиһәләр музакирә етдиләр,тәчрүбә мүбадиләси апардылар вә ишкүзар әлагәләр гурдулар.

Гонагларын Дағыстанда галма програмы чәрчивәсиндә Хәзәр Донанмасынын дәнизбазасына сәфәр,Маһачгала вә Дәрбәндин тарихи вә көрмәли јерләринә екскурсија,Гафгаз халгларынын мәдәнијјәти вә әнәнәләри илә танышлыг планлашдырылыб.

Н.Гулијев

Мешәјә сәфәрләр мәһдудлашдырылмалыдыр

Дағыстан Республикасынын мешә фонду әразисиндә вә торпагларында, һава шәраити сәбәбијлә мешәләрдә 4вә5 јанғын тәһлүкәси синифләринин гурулмасы вә Һидрометеоролокија Мәркәзинин прогнозуна көрә мешәләрдә јанғын вәзијјәтинин јахшылашмамасы сәбәбијлә Русија Федерасијасы Мешә Мәчәлләсинин 53.5-чи маддәсинә вә вәтәндашларын мешәдә галмасыны, нәглијјат васитәләринин онлара дахил олмасынымәһдудлашдырма проседурунун 3-чү бәндинә ујғун олараг, Русија Федерасијасы Һөкумәтинин 28 мај 2021 ил тарихли «Хүсуси јанғын тәһлүкәсизлијинин јарадылмасы һаггында» гәбул едилмиш гәрара әсасән, Русија Федерасијасынын Тәбии сәрвәтләр вә Әтраф Мүһит Назирлијинин әмри илә тәсдиг едилмиш 2021 илдә мешәләрдә јанғын тәһлүкәсизлијинин тәмин едилмәси барәдә әмрә әсасән:

Вәтәндашларын галмасыны вә нәглијјат васитәләринин республика сәрһәдләри дахилиндә мешә әразиләриндә јерләшән мешәләрә кирмәсини мәһдудлашдырмаг:

Бујнакски: (бүтүн рајон мешә тәсәррүфатлары, бүтүн мәһәлләләр, пајлар); Казбековски (бүтүн рајон мешә тәсәррүфатлары, бүтүн мәһәлләләр, пајлар); Гасымкәнд: (бүтүн рајон мешә тәсәррүфатлары,бүтүн мәһәлләләр, пајлар); Кизлјар:(бүтүн рајон мешә тәсәррүфатлары, бүтүн мәһәлләләр, пајлар); Мәһәррәмкәнд: (бүтүн рајон мешә тәсәррүфатлары, бүтүн мәһәлләләр, пајлар); Сергогала: (бүтүн рајон мешә тәсәррүфатлары,бүтүн мәһәлләләр, пајлар); Ногај: (бүтүн рајон мешә тәсәррүфатлары,бүтүн мәһәлләләр, пајлар); Хасавјурд: (бүтүн рајон мешә тәсәррүфатлары,бүтүн мәһәлләләр, пајлар) вә Хив: (бүтүн рајон мешә тәсәррүфатлары,бүтүн мәһәлләләр, пајлар) мешә тәсәррүфаты 02-дән07 август 2021-чи иләдәк.

Маһачгала (мешә паркы), Кумторкалинск вә Маһачгала рајон мешәликләри,бүтүн даирәләр (бүтүн әразиләр) 04-дән 07 август 2021 –чи иләдәк

«Дағыстан» РИА

Мәркәз јарадылды

Бу күнләрдә Маһачгала шәһәриндә харичи вәтәндашларын адаптасија мәркәзинин ачылышы баш тутуб. Ачылышда Дағыстан Республикасынын Милли Сијасәт вә Дини Мәсәләләр үзрә Назиринин биринчи мүавини Гарун Давудов, Дағыстан Республикасынын Милли Мәдәнијјәт Назирлијинин сәдри Газимагомед Һачыјев, шөбә мүдири , «Русија Халгларынын Кәнчләр мәчлиси»,»Биз русијалыјыг» үмумрусија ичтимаи тәшкилатынын Дағыстан шөбәсинин рәһбәри Һасајбат Вәлијева

Тәдбири Гарун Давудов ачды. О гејд етди ки, харичи вәтәндашларын сосиал адаптасијасы Дағыстан Республикасынын Милли Мүдафиә назирлијинин әсас фәалијјәтләриндән биридир вә јени јарадылмыш мәркәз һәр шејдән әввәл харичи вәтәндашлара ортаја чыхан проблемләрин һәллиндә көмәк етмәк үчүн тәшкил едилмишдир. Дағыстан Республикасында галдыглары мүддәтдә онлара дәсдәк олмагдыр.

Назирин биринчи мүавини мәркәзин әчнәбиләрә Дағыстан вә Русија халгларынын мәдәнијјәтини, әнәнәсини, тарихини дәриндән өјрәнмәк, бир-бирини танымаг вә даһа чох гаршылыглы әлагәләр гурмаг үчүн даһа чох имканлар тәгдим етдијини вурғулады. Һасајбат Вәлијева өз нөвбәсиндә бир мәркәз олараг бу мәркәзин фәалијјәтини, харичиләрин там олараг һүгуги јардым ала биләчәји бир әһәмијјәтли платформа олдуғуну гејд етди.

Хатырладаг ки, Мәркәз Милли Сијасәт вә Дини Мәсәләләр Назирлијинин грант дәстәји илә «Биз русијалыјыг» ичтимаи һәрәкаты тәрәфиндән јарадылыб.

Баш редактор әвәзи
Т.Г. ӘЛӘКПӘРОВ

Мәсул катиб
А.һ.МӘММӘДОВА

Шөбә редакторлары:
К.Г.БАБАЈЕВА
Р.М. МУСАЈЕВ

Мүхбирләр:
һ.һ. КӘРИМОВ
М.М.СЕЈИДОВ
Н.А.ГУЛИЈЕВ
Г.У. ӨМӘРОВ
Б.К. ПИРМӘҺӘММӘДОВ
Н.Р. МИРҺӘМИДОВА

Еһм оператору
А.Ј.АҒАКИШИЈЕВА

Баш мүһасиб
М. И.РӘҺИМОВА

РЕДАКСИЈАНЫН ВӘ НӘШРИЈЈАТЫН ҮНВАНЫ:
368600, Дағыстан Республикасы,
Дәрбәнд шәһәри,
Ленин күчәси, 37
тел.-факс (240) 4-73-59,
факс (240) 4-74-33
www.derbend.ru
(E-mail: gazetaderbend@mail.ru)
Телефонлар: баш редактор 89894856030,
үмуми шөбә 89604204987

«Типографија-М» ММЧ-дә чап едилиб.
Индекс 368600
Мәтбәәнин үнваны
Дәрбәнд шәһәри,
С.Гурбанов күчәси, 25
Телефон: 4-50-76

Гәзетин чапынын кејфијјәти барәдә мәтбәәјә мүрачиәт едә биләрсиниз.

Рабитә, информасија технолокијалары вә күтләви коммуникасијалар саһәсиндә нәзарәт үзрә Федерал хидмәт (Роскомнадзор).
Күтләви информасија васитәләринин гејдијјаты һаггында
Шәһадәтнамә
ДР үзрә рабитә, информасија технолокијалары вә Күтләви коммуникасијалар саһәсиндә нәзарәт үзрә Федерал хидмәт идарәси.
ПИ № ТУ05-00428
21.05.2019 г.

Материалларда кедән фактлар үчүн мүәллифләр мәсулијјәт дашыјырлар. Мүәллифләрин мөвгеји илә редаксијанын мөвгеји ујғун кәлмәјә биләр.

Индекс: ПА-463
Чапа имзаланды:
12. 08. 2021.

Фактики олараг 9.30
Саат 10.00

Тираж 2000
Сиф. №